

Demokrati ella kleptokrati

Bergur P. Dam

Nú er tað ikki ein spurningur um ein tunnil her ella har, um hann skal gerast av privatum ella av landinum. Nú er tað um sjálvt demokratið og rættarsamfelagið. Um vit vilja eitt demokratiskt rætt-

arsamfelag ella eitt korrúpt plutokrati - ja kanska eitt kleptokrati.

Tað, sum Landsstýrið beint nú er í holtur við, er so burturúr vón og viti, at vit noyðast meira enn hálva øld aftur, fyri at finna nakað, sum líkist. Landsstýrið ætlar at seta Føroyar í eina støðu, sum bananrepublikkirnar - plutokratiini - í Suður- og Miðamerika, í Asia, Miðeystri og Afrika stríddi seg burturúr í fyrru øld.

Ein uppreistur fyri og annar eftir birtist, tí útlandskur stórkapitalur hóreiggjaði

sær og rændi virðini, sum fólkið í hesum londum av røttum skuldu fingið gagn av. Vit hava hoyrt um United Fruit, sum hevði ræði á meginpartinum av jørðini í fleiri londum, ella oljumonopolfyritøkur sum Texaco og Castrol, ella ATT osfr.

Hesi konglomerat høvdu við mutri, valdi og snildum fingið sær størri vald enn tjóðartingini. Tey stóðu om-an fyri nationala lóggávu. Umhvørvislógir, skattalógir, vinnulógir, arbeidsumhvørvislógir og dómsvald fevndu ikki um hesar kapitalrisar.

Nationalu lóggávutingini kundu samtykkja lógir, men tær vóru ikki galdandi fyri útlandsku stórfyritøkurnar. Og royndi onkur at broyta viðurskiftini, ja so gjørdur imperialistisku stórveldini innrás og statskvett, sum í Iran í 1953, Guatemala í 1954 og Chile í 1973 - fyri at nevna nøkur.

Allan barn- og ungdomin læs og hoyrði eg um, hvussu lond stríddust fyri at koma burturúr hesum kleptokratisku høftum, sum bundu niður sosialan og vinnuligan framburð.

Og nú - hálva øld seinni - ætlar landsstýrið, at hetta skal verða støðan í Føroyum - ein útlandsk stórfyritøka skal fáa einkarrætt at gera, reka og eiga eina høvuðs-samferðsluleið. Landsins lógir skulu ikki vera galdandi fyri hesar spekulantar. Stýr-isskipanarlóg, umhvørvislóg, arbeidraravendarlóg, ferðslulóg, kommunulóg og skattalóg. Ongin av hesum skal galda fyri spekulantvin-irnar hjá KKK - ikki Ku-Klux-Klan, men Kaj, Kaj og Kári. Løgtingið skal ikki kunna lóggeva um nakað hesum

felag viðvíkjandi. Tað skal hava eksklusiv rættindi at spekulera í samferðslu í Føroyum. Og tá hava vit kleptokratið Føroyar

Øll rættthugsandi mugu virki mótmæla hesi neyðtøku av demokratinum. Spurningurin er, um tað er nokk, at tey landsstýrisfólk, ið hava ábyrgd av hesum, verða víst durafjórðingin. Helst er tørvur á grundleggjandi broytingum - í hugburði og lóggávu - fyri at tryggja demokrati í Føroyum.

Hótt við at flyta heim!

Regin Berg,
Stjórnmálafrøðingur,
pápi og ungur
føroyingur

Politiska støðan í Føroyum er óhoyrd. Men tað sum veruliga harmar meg, er tá eg síggi fólk, sum eg annars virði og dámi væl, hóttá við at flyta av landinum (ella ikki flyta heim aftur), tí teimum

ikki dámar politisku støðuna. Tað at politiska støðan er láturliga langt úti, merkir júst at ein ikki skal flyta. Fólk áttu at streymað til Føroya. Um ikki fyri at búseta seg fast, so bara fyri at vera við til at steðga hesum ørskapinum – tí vit kunnu lættliga steðga honum!

Tú hevur valdið

Herfyri sá eg eitt tingfólk, sum mær annars dámar væl, skriva at tað var skilligt, at fólk fara av landinum, tá politiska støðan er sum hon er. Sama dag sá eg fleiri onnur fólk siga, at tey vóru glað fyri at tey ikki búðu í Føroyum – og enntá ein siga, at viðkomandi var glaður fyri at fara

av landinum nú. Hetta gjørdi meg keddan, illan og fekk eisini meg til at føla trongd til bara at geva upp – tí hví skal eg berjast fyri nøkrum, um øll kortini bara fara at stinga av? Hví skal eg gera nakað, tá alt er so negativt og uppgevangið?

Alt vald í Føroyum stavar frá okkum. Vit, fólkið. Vit, sum búgva í Føroyum. Og vit, øll vit, sum kenna okkum sum føroyingar kring allan heimin. Politiska skipanin, alt samfelagið, kann bara vera til ta tíð vit eru samd um, at samfelagið skal vera til – og at samfelagið skal vera sum tað er. Eru vit ósamd, veruliga, djúpt og inniliga ósamd, so kunnu vit broyta tingini.

Vit hava sæð tað óteljandi ferðir fyrr og síggja tað aðrastaðni í heiminum – líka mikið hvussu sterk ein samgonga er, líka mikið hvar valdið sær út til at liggja, og hvussu skitin amboð tað brúkar, so kunnu fólk broyta tingini. Men tað krevur eisini, at vit vilja GERA nakað, fyri at broyta tingini. Vit kunnu ikki bara sita á Facebook, í kaffikrókum, og mutla um hvussu deprimerandi alt er. Vit mugu fara út, og vit mugu berjast. Og vit mugu minnast til, at næstan ongastaðni í verðini hevur hvør einstakur so góðan møguleika at gera mun, sum júst í Føroyum.

Hetta gera vit

Nú leygardagin 31. august byrjar stríðið endiliga. Kl. 14:00 verður eitt tiltak á vaglinum, sum Sosialistisk Ung, Unga Tjóðveldið, fleiri

fakfeløg og umboð fyri vinnufeløg skipa fyri. Har kunnu vit øll fara út, óansæð politiskan lit, og saman siga eitt rungandi “NEI!” til hvussu málið um Skálafjarðartunnilin er handfarið, og hvussu lítla virðing politiska leiðslan vísir fyri fólkinum tey umboða.

Men tað er ikki nóg mikið. Fólk eiga at skriva til løgmann, til innlendismál-aráðið og til allar løgtingslimirnar, og fortelja hvat vit halda um vantandi virðingina tey vísa okkum. Vit mugu steðga politikarum tá vit síggja teir, og krevja at teir taka ábyrgd. Krevja eitt svar. Vit mugu floyma miðlarnar við lesarabrøvum. Standa dag og náttuttanfyri lögtingið og mótmæla (um vit eru før fyri tí). Vit mugu lata politikararnar vita, at vit ikki stuðla teimum, um teir gera

hetta og at vit krevja eina broyting her og nú.

Vit skulu ikki geva upp. Vit skulu blíva ill; men kortini vísa at vit eru siðilig og hava eina loysn til málið. Vit skulu berjast fyri tí, sum vit meta er rætt og okkara. Og framum alt, vit skulu á ongan hátt bara stinga halan millum beinini, og loyva øðrum at misnýta og oyðileggja okkara góða, tryggja, samhaldsfasta rættarsamfelag! Tí tað er ikki "skilligt" at fólk ikki flyta heim aftur sum støðan er. Nei tað er tað ikki. Slett ikki. Tað er skilligt um vit vísa at vit eru til. Tað er skilligt um vit siga hvat vit vilja. Tað er skilligt, um vit berjast. Tí vit mugu berjast, og vit mugu berjast nú.

Út av lagi vánaligar umstøður í Hoydølum

Anna Margretha
Otthamar
Foreldur at næmingi í
2. HF

Nú skúlagongdin byrjaði aftur eftir summerfrítíðina í Studentaskúlanum í Hoydølum, fingur næmingar í 2. HF og nakrir í 3. g tey ringu boðini, at av tí at so nógvir nýggir næmingar vóru upptiknir á

skúlanum í ár, noyðast teir alt hetta skúlaárið á einum degi at hava einstakar tímar á Vinnuháskúlanum, ið liggur við Oyggjarvegin, síðani nakrar tímar á Studentaskúlanum í Hoydølum og nakrar dagar enntá aftur niðan á Vinnuháskúlan.

Alt eftir tímatalvuni hjá einstaka næminginum skulu næmingar mæta nakað soleiðis: 1 ella 2 blokkar á Vinnuháskúlanum, síðani við einum intervalli á millum 15 minuttir og ½ tíma, einstakir blokkar á Studentaskúlanum, fyri síðani enn einaferð at skifta til fyrra skúlastaðið í summum førum. Stundum skulu næmingarnir flyta millum skúlarnar, tá teir annars

áttu at havt matarsteðg. Tað er helst ikki neyðugt her at grundgeva fyri, at innlæringin hjá næmingum er munandi betur, um teir fáa okkurt til matna við jøvnum millumbilum. Men hetta verða ikki stundir til hjá hesum næmingum í Hoydølum hetta skúlaárið, hóast hetta er lógarásettur rættur.

Hesar umstøður kunnu lættliga taka hugin frá næmingum yvirhøvur at ganga í skúlanum.

Meg lysti at vita hvør, ið klárar at pakka taskuna niður, ganga til Bussleiðina hjá Tórshavnar Kommunu, ferðast við bussinum niðan “nærhendis” Oyggjarvegnum (Bussleiðin hevur sjálvsagt

fastlagda ferðaskrá, ið ikki er lögð av Studentaskúlanum í Hoydølum), ganga síðsta strekkið og taka skúlatingini upp aftur úr taskuni, alt uppá 15 minuttir í fleiri førum og EISINI koma til tíðina. Næmingarnir hava fingið at vita, afturat oman fyri nevndu keðiligu boðum, at mæta teir ov seint verður hetta at rokna sum frávera. Heilt erligt. Og so eru tað bert lærararnir, sum fáa endurrindað útreiðslurnar til hýrurvogn.

Ikki allir næmingar hava bil, og sum vit hava hoyrt nú gjøgnum fleiri ár eru parkeringsviðurskiftini við Studentaskúlan út av lagi vánalig, við tað, at alt ov fá

parkeringspláss eru í mun til talið av næmingum og lærarum. Nakað av tíð man fara til at finna parkeringspláss hjá teimum næmingum, sum hava bil. Teir næmingar, sum skulu nýta buss ella ringja til onkran tey kenna, ið eigur bil, meti eg verða sleptar uppá fjall.

Hetta kunnu hvørki Mentamálaráðið, leiðsla skúlans ella býarmyndugleikar vera bekennt. Hví ikki gera okkurt radikalt betri? Seta telt til frálæru upp við Studentaskúlan, útvega ókeypis skúlabuss, ið ger tað møgult at mæta á báðum støðum rættstundis, ella lata allar næmingar á skúlanum noyðast at liva

við hesum umstøðum í eitt ávíst tíðarskeið, við at allir flokkar skiftast um at hava tvey frálærustøð at ferðast ímillum?

Teir næmingar, sum í lötuni skulu liva við hesum stak vánaligu umstøðunum alt hetta skúlaárið, verða væl ikki revsaðir fyri eitthvørt, ella hvussu?

Eg fari hervið at heita á Mentamálaráðið, leiðslu skúlans og onnur viðkomandi, um at taka málið upp aftur til viðgerðar. Onkur frægari loysn enn hendan man kunna finnast um viljin er til staðar.